

OBSAH

ÚVODNÉ SLOVO.....	7
1. CESTA SLOVENSKA K ČESKOSLOVENSKÉMU ŠTÁTU(1848 – 1918)	13
1. Žiadosti slovenského národa (10. mája 1848)	13
2. Memorandum národa slovenského (7. júna 1861)	17
3. Návrh na privilegiálnu listinu na zriadenie a organizáciu osobitného Hornouhorského slovenského Okolia (dištriktu) (6. decembra 1861)	25
4. Správa o audiencii prof. T. G. Masaryka u ministerského predsedu Francúzska A. Brianda vydaná z českej strany (3. februára 1916)	27
5. Kyjevský zápis (29. augusta 1916).....	27
6. Náš Cieľ – Programový Prejav Slovenskej Politickej Reprezentácie v Rusku (19. októbra 1916)	29
7. Manifest Česko–Slovenskej Národnej Rady – „Kto za pravdu horí...“ (USA september – október 1917)	31
8. Deklarácia českého generálneho snemu za účasti českých poslancov z Čiech, Moravy a Sliezska (Trojkráľová deklarácia) (6. januára 1918)	34
9. Wilsonových 14 bodov, podľa ktorých by sa mal uzavrieť mier (18. január 1918).....	36
11. Pittsburská dohoda (30. mája 1918).....	36
12. Z reči poslanca Františka Staňka, predsedu českého Národného svazu parlamentného, v rakúskej snemovni (2. októbra 1918).....	37
13. Žiadosť Rakúsko–Uhorskej monarchie o mier (5. októbra 1918)	38
14. Wilsonova odpoveď Rakúsko–Uhorsku (18. október 1918)	39
15. Washingtonská deklarácia (18. októbra 1918)	40
16. Prejav Ferdiša Jurigu v uhorskom sneme (19. október 1918)	43
17. Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n. ze dne 28. října 1918, o zřízení samostatného státu Československého (28. októbra 1918).....	45
18. Vyhlásenie Národného výboru československého o vzniku samostatného Československého štátu (28. október 1918).....	46
19. Martinská deklarácia (30. október 1918)	47
20. Historický telegram Matúša Dulu (30. októbra 1918)	49
21. Károlyiho telegram Slovenskej národnej rade (30. októbra 1918)	49
22. Odpoveď Slovenskej národnej rady na telegram grófa Károlyiho (30. október – 2. novembra 1918).....	50
2. OD UZNANIA ČESKOSLOVENSKÉHO NÁRODA K UZNANIU SUVERENITY ČESKOSLOVENSKÉHO ŠTÁTU	51
1. Deklarácia vlády Francúzska zaslaná ministrom zahraničných vecí S. Pichonom, tajomníkovi ČSNR v Paríži, Dr. E. Benešovi (29. júna 1918)	51
2. Deklarácia britskej vlády – o uznávaní československej národnej rady (9. augusta 1918)	53
3. Deklarácia Spojených štátov – resp. deklarácia Wilson-Lansingova (2. septembra 1918).....	53
4. Deklarácia Japonska – súhlas k uznaniu Národnej rady československej (9. septembra 1918).....	54
5. Nóta Dr. E. Beneša S. Pichonovi ministrovi zahraničných vecí Francúzska o vytvorení nezávislého štátu československého (14. októbra 1918).....	55
6. Odpoveď ministra Republika Francúzska S. Pichona Dr. E. Benešovi ministrovi zahraničných vecí ČSR (15. októbra 1918)	57
7. Pánovi E. Benešovi, ministrovi zahraničných vecí dočasnej vlády československej (4. novembra 1918).....	58
8. Nóta ministra zahraničných vecí Talianska S. Sonina (24. októbra 1918)	60
9. Jeho excelencii, pánovi Stephenovi Pichonovi, ministrovi zahraničných vecí v Paríži (4. novembra 1918)	61
10. Ohlas dočasnej vlády Československého štátu na Slovensku (20. november 1918).....	62
11. Od Národného výboru československého až po Revolučné národné zhromaždenie.....	65
11. A. Národné zhromaždenie československé – 1. a 2. schôdza	66
12. Memorandum Klubu slovenských poslancov (15. novembra 1918)	71
13. Odpoveď predsedu vlády ČSR Dr. K. Kramára na Memorandum Klubu slovenských poslancov – a jeho interpeláciu (15. novembra 1918)	74
14. Memorandum maďarskej vlády (9. november 1918).....	78
15. Telegram maďarskej vlády do Versailles (9. november 1918)	81
16. Belehradské prímerie (13. november 1918).....	82
17. K. Kramář – oznámenie Dr. E. Benešovi – Správy (15. novembra 1918)	85
18. Dr. K. Kramář Dr. E. Benešovi (16. novembra 1918).....	86

19. Nóta – stanovisko predsedu československej vlády Karla Kramára ku Károlyiho výkladu belehradského prímeria a vpádu maďarského vojska na Slovensko (20. novembra 1918)	87
20. Nóta ministra zahraničných vecí ČSR – ministromi zahraničných vecí Francúzska (Dr. E. Beneša S. Pichonovi) (25. novembra 1918)	89
21. Fochova nóta o oprávnení Československého vojska obsadiť územie Slovenska (3. decembra 1918)	91
22. Odpoveď grófa Károlyiho pplk. Vyxovi	92
23. Dr. E. Beneš Dr. K. Kramárovi o rokovaní o slovenskej hranici (27. novembra 1918)	94
24. Dr. E. Beneš Dr. Kramárovi o rokovaní o slovenskej hranici (28. november 1918)	96
25. Správa o jednaní o slovenskej hranici – Dr. Beneš, Dr. K. Kramárovi (29. novembra 1918).....	98
26. Dopis Dr. M. Hodžu ministromi Dr. E. Benešovi (6. decembra 1918).....	99
27. Nóta československého zmocnenca dra M. Hodžu a maďarského ministra vojny dra Vojtecha Barthu, pplk. Vixovi o dohodnutí dočasnej demarkačnej čiary na Slovensku (6. decembra 1918).....	101
28. Vysvetlenie Milana Hodžu, prečo dohodol provizórnu demarkačnú čiaru (6. decembra 1918)	103
29. Vyhlásenie predsedu vlády ČSR Dr. Kramára v revolučnom Národnom zhromaždení – o obsadení Slovenska (10. decembra 1918).....	107
30. Oficiálna nóta o Pichonovej demarkačnej čiare (21. decembra 1918).....	107
31. Demarkačné čiary s Maďarskom (december 1918 a február 1919)	111
32. Hranice československého štátu podľa historických hraníc Slovenskej krajiny (země) (24. decembra 1918)	112
33. Štefan Janšák, Historické hranice slovenskej krajiny	114
34. Výňatok z memoranda ministra Dr. E. Beneša (20. decembra 1918).....	115
35. Medzinárodnoprávne jestvovanie ČSR a právny spor o územie Slovenska.....	117
36. Druhá demarkačná čiara z 26. februára 1919	119
37. Dr. E. Beneš o historických hraniciach Slovenskej krajiny.....	120
38. Zákon o dočasných a mimoriadnych prechodných ustanoveniach na Slovensku (Zákon č. 64/1918 Sb. z. a n. zo dňa 10. decembra 1918).....	122
39. Nariadenie o rozpustení Slovenských národných rad a výborov (8. januára 1919)	125
40. Petržalka – slovenská a československá	126
41. Nóta dohody o absolútnej suverenite ČSR na Slovensku (18. január 1919)	127
42. O autonómii (samospráve) Slovenska v maďarskom štáte.....	128

3. ZÁNIK UHORSKÉHO ŠTÁTU A HRANICE MAĎARSKA S ČESKOSLOVENSKOM 133

1. Memorandum ministra zahraničných vecí dočasnej československej vlády E. Beneša pre spojenecké vlády o situácii v Rakúsko-Uhorsku (3. november 1918).....	133
2. Memorandum ministra zahraničných vecí dočasnej československej vlády E. Beneša pre spojenecké vlády o podmienkach prímeria v Rakúsko-Uhorsku (4. november 1918)	135
3. Dopis MZV Francúzska S. Pichona ministromi zahraničných vecí dočasnej československej vlády E. Benešovi, s pozvaním na účasť na zasadanie Najvyššej vojnovnej rady (4. november 1918).....	138
4. Správa ministra zahraničných vecí dočasnej československej vlády E. Beneša Národnému výboru československému s informáciou o svojom postupe pri rokovaní o prímerí s Nemeckom a Rakúsko-Uhorskom (5. novembra 1918)	139
5. Telegrafická nóta predsedu vlády ČSR K. Kramára predsedovi vlády Maďarska M. Károlyimu o situácii na Slovensku (14. november 1918)	141
6. Dopis predsedu vlády K. Kramára ministromi zahraničných vecí E. Benešovi do Paríža o situácii v Československu (15. november 1918)	142
7. Dopis ministra zahraničných vecí ČSR E. Beneša predsedovi vlády K. Kramárovi o jeho rokovaní v Paríži (20. november 1918).....	145
8. Správa plnomocníka ČSR v Maďarsku M. Hodžu ministerstvu zahraničných vecí o rozhovore s pplk. F. Vixom, týkajúcim sa Slovenska a situácie v Maďarsku (30. november 1918).....	146
9. Správa plnomocníka ČSR v Maďarsku M. Hodžu ministerstvu zahraničných vecí ČSR o potrebe stanoviť demarkačnú líniu s Maďarskom (4. decembra 1918).....	148
10. Správa plnomocníka ČSR v Maďarsku M. Hodžu ministromi zahraničných vecí ČSR E. Benešovi do Paríža, týkajúca sa demarkačnej línie medzi Slovenskom a Maďarskom, so žiadosťou o demarši ohľadom obsadzovania Slovenska československou armádou (18. december 1918)	149
11. Telegrafická správa ministra zahraničných vecí E. Beneša predsedovi vlády K. Kramárovi o stavu jednaní, týkajúcich sa Československa a jeho hraníc (20. december 1919)	150
12. Protokol o zasadnutí vlády ČSR zaoberajúci sa prípravou na rokovania parížskej mierovej konferencie a otázkou hraníc Československa (2. januára 1919).....	151
13. Telegrafická správa ministra zahraničných vecí E. Beneša predsedovi vlády K. Kramárovi o predbežnom programe mierovej konferencie (6. január 1919)	163

14. Výňatok z dopisu ministra pre správu Slovenska V. Šrobára prezídiu ministerskej rady, obsahujúci pripomienky pre rokovania parížskej mierovej konferencii k určeniu demarkačnej čiary medzi Československom a Maďarskom (17. január 1919)	164
15. Rozklad československej delegácie na parížskej mierovej konferencii o hraniciach Československa z hľadiska potrieb československého priemyslu (január 1919)	165
16. Telegrafická správa prezídia ministerskej rady predsedovi vlády K. Kramárovi do Paríža o vnútropolitickej situácii v Československu (1. februára 1919)	166
17. Správa ministra zahraničných vecí ČSR E. Beneša zahraničného výboru Revolučného Národného zhromaždenia o priebehu rokovania mierovej konferencie (13. februára 1919)	167
18. Správa zástupcu plnomocníka ČSR v Maďarsku I. Krna Ministerstvu zahraničných vecí ČSR o maďarskej propagande proti Československu (15. február 1919)	169
19. Správa zástupcu plnomocníka ČSR v Maďarsku I. Krna ministerstvu zahraničných vecí o maďarskej politike smerujúcej k pripojeniu Slovenska Maďarsku (18. február 1919)	171
20. Správa československej delegácie na mierovej konferencii v Paríži o postupe rokovania mierovej konferencie (20. február 1919)	173
21. Telegrafická správa ministra zahraničných vecí E. Beneša prezidentovi T. G. Masarykovi a ministrom vnútra A. Švehlovi, týkajúca sa nepokojov v pohraničných krajoch českých zemí (11. marec 1919)	176
22. Telegrafická správa ministra pre správu Slovenska V. Šrobára predsedovi vlády ČSR K. Kramárovi do Paríže o podpore idey československej jednoty, vyslovenej slovenskej politickou reprezentáciou (11. marec 1919)	176
23. Správa ministra zahraničných vecí ČSR E. Beneša zahraničnému výboru Revolučného Národného zhromaždenia o jednaní mierovej konferencie a o otázkach týkajúcich sa Československa (7. marec 1919)	177
24. . Organizačný poriadok československej delegácie na mierovej konferencii v Paríži (15. marec 1919)	182
25. Telegrafická správa ministerského radu v Ministerstve zahraničných vecí ČSR B. Štěpánka ministrovi zahraničných vecí ČSR E. Benešovi do Paríža s inštrukciami prezidenta ČSR T. G. Masaryka k ďalšiemu postupu pri rokovaní mierovej konferencie týkajúcich sa Československa (14. mája 1919)	185
26. Rozklad prezidenta T. G. Masaryka o strategickom význame maďarskej invázie (5. jún 1919)	186
27. Telegrafická správa prezidenta ČSR T. G. Masaryka ministrovi zahraničných vecí ČSR E. Benešovi do Paríža o vývoji ozbrojeného konfliktu s Maďarskou republikou rád (10. jún 1919)	186
28. Telegrafická inštrukcia prezidenta ČSR T. G. Masaryka MZV E. Benešovi do Paríža k demarši ohľadom hraníc s Maďarskom (10. jún 1919)	188
29. Telegrafická správa ministra zahraničných vecí E. Beneša ministerskému radovi v ministerstve zahraničných vecí B. Štěpánkovi o rozhodnutí mierovej konferencie, týkajúcim sa československo-maďarských hraníc (12. jún 1919)	189
30. Telegrafická inštrukcia prezidenta ČSR T. G. Masaryka ministrovi zahraničných vecí E. Benešovi k demarši u predstaviteľov dohodových veľmocí ohľadne šírenia bolševizmu v strednej Európe (14. júna 1919)	190
31. Telegrafická správa ministra zahraničných vecí E. Beneša prezidentovi T. G. Masarykovi s oznámením pre gen. M. Pellého o rozhodnutí mierovej konferencie vo veci československo-maďarského konfliktu (15. jún 1919)	191
4. MAĎARSKÁ OTÁZKA A POSTOJE MOCNOSTÍ v r. 1919-1920	192
1. Výňatok zo správy delegáta ČSR v Taliansku L. Borského ministrovi zahraničných vecí ČSR E. Benešovi do Paríža, týkajúci sa cirkevne-politických záležitostí v Československu, mimo iné problému nového obsadení biskupstiev na Slovensku (2. júl 1919)	192
2. Telegrafická správa chargé d'affaires ČSR vo Veľkej Británii F. Veverku Ministerstvu zahraničných vecí ČSR, týkajúci sa postoja britskej vlády k maďarskej otázke (17. február 1920)	193
3. Správa chargé d'affaires ČSR v Poľsku V. Radimského Ministerstvu zahraničných vecí ČSR, týkajúci sa poľsko maďarských vzťahov a eventuálnej maďarskej pomoci Poľsku v boji proti bolševikom (17. februára 1920)	194
4. Správa chargé d'affaires ČSR v Poľsku V. Radimského Ministerstvu zahraničných vecí ČSR týkajúca sa programu politiky poľského maršálka J. Pilsudského (18. február 1920)	195
5. Správa chargé d'affaires ČSR v Poľsku V. Radimského Ministerstvu zahraničných vecí ČSR o činnosti F. Machaya, smerujúce k odtrhnutia Spiša a Oravy od Československa (25. februára 1920)	197
6. Dopis chargé d'affaires ČSR vo Veľkej Británii F. Veverku vedúcemu delegácie ČSR na mierovej konferencii v Paríži a vyslancovi ČSR vo Veľkej Británii Š. Osuskému, týkajúci sa postoja západných veľmocí k maďarskej otázke (27. február 1920)	199
7. Dopis chargé d'affaire ČSR vo Veľkej Británii F. Veverku vedúcemu delegácie ČSR na mierovej konferencii v Paríži a vyslancovi ČSR vo Veľkej Británii Š. Osuskému, týkajúci sa postoja britskej diplomacie k maďarskej otázke (27. februára 1920)	200

8. Dopis chargé d'affaires ČSR vo Veľkej Británii F. Veverku vedúcemu delegácie ČSR na mierovej konferencii v Paríži a vyslancovi ČSR vo Veľkej Británii Š. Osuskému, týkajúci sa postoja britských politikov k mierovým rokovaniam s Maďarskom a k možnosti zmeniť už skôr určené podmienky pripravovanej zmluvy (1. marec 1920)	201
9. Dopis chargé d'affaire ČSR vo veľkej Británii F. Veverku ministrovi zahraničných vecí ČSR E. Benešovi, týkajúci sa situácie pri mierových rokovaní s Maďarmi (8. marca 1920)	203
10. Telegrafická správa sekretára delegácie ČSR na mierovej konferencii v Paríži J. Nováka Ministerstvo zahraničných vecí ČSR o potvrdení hraníc Maďarska, ako bolo vopred rozhodnuté v jarňoch mesiacoch predchádzajúceho roku (10. marec 1920).....	204
11. Telegrafická správa chargé d'affaires ČSR vo Veľkej Británii F. Veverku Ministerstvu zahraničných vecí ČSR, týkajúci sa priebehu mierových rokovaní s Maďarskom (10. marec 1920)	204
12. Telegrafická správa vedúceho delegácie ČSR na mierovej konferencii v Paríži a vyslanca ČSR vo Veľkej Británii Š. Osuského ministrovi zahraničných vecí ČSR E. Benešovi, s informáciou o stroskotaní britského a talianskeho pokusu presadiť zmeny územných klauzulí mierovej zmluvy s Maďarskom (13. marec 1920).....	205

5. MAĎARSKÉ STANOVISKÁ A PREJAVY NA MIEROVEJ KONFERENCII206

1. List maďarského ministerského predsedu grófa Mihálya Károlyiho americkému prezidentovi Woodrowovi Wilsonovi (14. november 1918).....	206
2. List amerického bankára a obchodníka maďarského pôvodu Alexandra Kontu/Sándora Kontu maďarskému ministerskému predsedovi grófovi Mihályovi Károlyimu (25. november 1918)	208
3. Zápis štátneho tajomníka maďarského ministerstva zahraničných vecí Józsefa Diner-Dénesa o možných dôsledkoch odčlenenia území (2. december 1918).....	209
4. Záznam francúzskeho náčelníka generálneho štábu, hlavného veliteľa spojeneckých vojsk, maršala Focha o okupácii častí Rakúsko-Uhorska (22. december 1918).....	213
5. Telegram francúzskeho predsedu vlády, ministra obrany a predsedu Najvyššej rady mierovej konferencie Georgesu Benjamina Clemenceaua generálovi a veliteľovi francúzskeho dunajského vojska Henrimu Mathiasovi Berthelotovi (15. január 1919).....	215
6. Správa úradníka francúzskeho ministerstva zahraničných vecí Haguenina francúzskemu ministrovi zahraničných vecí Stephenovi Pichonovi o situácii v Rakúsku, Česku a Maďarsku (úryvok) (22. január 1919)	217
7. Radou ministrov zahraničných vecí (Council of Foreign Ministers) vytvorené články o maďarských hraniciach, ktoré sa majú vsunúť do mierovej zmluvy (8. máj 1919).....	221
8. Telegram francúzskeho predsedu vlády, ministra obrany a predsedu Najvyššej rady mierovej konferencie Georgesu Benjamina Clemenceaua francúzskemu generálovi a hlavnému veliteľovi Východnej spojeneckej armády Louisovi Franchetovi d'Esperey (14. marec 1919)	225
9. Záznam z porady Rady štyroch (Council of Four) (10. jún 1919)	226
10. Telegram britskej diplomatickej misie v Prahe britskému ministrovi zahraničných vecí Arthurovi Jamesovi Balfourovi (11. jún 1919)	233
11. Záznam zo zasadnutia Rady ministrov zahraničných vecí (Council of Foreign Ministers) (11. jún 1919).....	234
12. Návrh zo zasadnutia Rady ministrov zahraničných vecí (Council of Foreign Ministers) zo dňa 11. júna 1919: Hranice Maďarska s Československom (11. jún 1919).....	243
13. List československého ministra zahraničných vecí Eduarda Beneša francúzskemu predsedovi vlády a ministrovi obrany, predsedovi Najvyššej rady mierovej konferencie Georgesovi Benjaminovi Clemenceauovi (8. august 1919).....	246
14. Úvodná nóta vedúceho maďarskej mierovej delegácie grófa Alberta Apponyiho (14. január 1920)	247
15. Nóta vedúceho mierovej delegácie, grófa Alberta Apponyiho týkajúce sa Slovenska (25. január 1920).....	265
16. Nóta vedúceho maďarskej mierovej delegácie grófa Alberta Apponyiho francúzskemu ministerskému predsedovi, ministrovi zahraničných vecí a predsedovi Najvyššej rady mierovej konferencie Alexandrovi Millerandovi (17. máj 1920)	279
17. Správa o činnosti maďarskej mierovej delegácie (1920–1921)	282

6. SLOVENSKÍ ÚČASTNÍCI KONFERENCIE – SPOMIENKY294

1. Ivan Markovič: Z mierových porád (18. február 1919)	294
2. Fedor Houdek: Maďari na mierovej konferencii (4. jún 1920).....	297
3. Štefan Osuský: Slovensko a trianonská zmluva (27. marca 1921).....	304
4. Štefan Osuský: O mierovom rokovaní s Maďarskom (1925).....	306

PRÍLOHY312

1. Trianonská mierová zmluva (4. jún 1920)	312
2. Zákon z 19. mája 1920 (maďarské Národné zhromaždenie) o svedectve národnej súdržnosti (19. máj 1920)...	344
3. 100. výročie Trianonskej mierovej zmluvy (4. jún 1920).....	346